© PDF: Kamunikat.org 2011 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2011

Бацькаўшчына

WHITERUTHENIAN NEWSPAPER „THE FATHERLAND“ Цана 1 н. м.

№ 1 (4) 25 студзеня 1948 г. ГОД ВЫДАНЬНЯ 2-і

У МІЖЧАСЕ

Падаём пералік важнейшых падзеяў, што мелі месца у міжчасе ад нашага апошняга й аж да гэтага нумару газэты.

29.11.47 г. закончыўся **агульны зьезд ЗН.** Ягоныя галоўныя пастановы: падзел Палестыны на Арабскае й Жыдоўскае гаспадарства; передача справы Карэйскіх выбараў і выпадкаў на грэцкай паўночнай мяжы камісіям ЗН; устанаўленьне Малога камітэту ЗН, які, між іншага, мусіць заняцца рэвізіяй права вэта (камітэт байкатуецца СССР і ягонымі сатэлітамі).

У Харбіне ўтвораны далёкаўсходні Камінформ.

30.11.47 г. у Францыі прыняты **закон супраць забастовак.**

* 2.12.47 г. францускі ўрад перамагае забастовачны рух із дапамогаю войска.

* 10.12.47 г. **Амэрыканскі Кангрэс пастанавіў не даваць ніякае дапамогі камуністычным краём.**

* 14.12.47 г. Савет міністраў СССР і ЦК ВКП(б) пастанавілі пра **валютную рэформу й скасаваньне харчовых картак у СССР.**

15.12.47 г. **Лёнданская канфэрэнцыя міністраў замежных справаў,** не дасягнуўшы ніякіх вынікаў, адкладзеная на неазначаны час.

16.12.47 г. у Парыжы заснаваўся новы **міжнародны камітэт Задзіночанае Эўропы** пад старшынством Чэрчылевага зяця Дункана Сэнды.

* 23.12.47 г. прэзыдэнт Труман падпісаў закон пра бездакладную пераходную дапамогу **Францыі, Італіі, Аўстрыі й Кітаю ў вышыні 540 міл. даляраў.**

26.12.47 г. **»гэнэрал» Маркос Вафіядэс, правадыр »паўстанцаў» у Грэцыі, стварыў камуністычны партызанскі ўрад.**

27.12.47 г. у Маскве падпісаная **брытанска-савецкая гандлёвая ўмова.**

Грэцкі ўрад пастанавіў аднавіць **забарону камуністычнае партыі ў Грэцыі.**

28.12.47 г. у Александрыі **памёр былы італьянскі кароль Віктар Эмануэль.**

30.12.47 г. **румынскі кароль Міхаль адрокся ад каралеўскага пасаду,** у выніку чаго ў Румыніі скасаваная манархія й праклямаваная **Румынская Народная Рэспубліка.** Цяпер экс-кароль Міхаль знаходзіцца ўжо ў Швайцарыі.

5.1.48 г. адчынілася паседжаньне Малога камітэту ЗН.

6.1.48 г. адчынілася **рэгулярная сэсія Амэрыканскага Кангрэсу.** Прэзыдэнт Труман выступіў із сваім гадавым пасланьнем, у якім падаў Кангрэсу 26 сваіх прапановаў і сфармуляваў мэты свае палітыкі ў шасьцёх пунктах: 1) правядзеньне Маршалавага пляну дапамогі Эўропе, 2) ахова й разьвіцьцё людзкіх дапаможных сілаў ЗША, 3) забясьпечаньне й выкарыстаньне прыродных дапаможных сілаў ЗША, 4) уздым жыцьцёвага стандарту праз умацаваньне гаспадаркі й раўнамернасьць разьмеркаваньня прадуктаў сярод амэрыканскага народу, 5) дасягненьне сусьветнага міру на аснове справядлівасьці й роўнасьці ўсіх нацыяў, 6) безадкладныя мерапрыёмствы супраць высокіх коштаў жыцьця й пагрозы дарагоўлі ў ЗША.

Асаблівую ўвагу прэзыдэнт надаў пункту 5. У разьвіцьці гэтага пункту ён, між іншага, патрабаваў ад Кангрэсу **сьпешнага заканадаўства, якое дазволіла-б тысячам ДП з краёў вайны асяліцца ў ЗША.**

Нарады Кангрэсу трываюць.

Пачынаючы 1948...

Пачаўся ўжо і 1948 год, а для нашага, мабыць, **пад** нешчасьлівай зоркай народжанага ці злым вокам сурочанага выданьня — час якбы спыніўся...

Ня будзем тут высьвятляць чытачом, чаму й дзеля **чаго** ад канца лістапада аж дагэтуль мы ня здолелі **выдаць** ніводнага нумара газэты. Было-б гэта тут **можа** і **не на** месцы, і задоўга, і галоўна, пры гэтай **даўжыні — яшчэ** неканчальна, бо той крызіс, у якім знайшлося **выданьне** нашага часапісу, нажаль, яшчэ да канца **нямі не перажыты.** Можам сказаць хіба толькі: перапынак у выхадзе газэты абумоўлены прычынамі, незалежнымі **як ад** нас самых, так і ад уладаў, што далі ліцэнзію на выданьне. Мы дакладаем усіх стараньняў, каб **даць нейк рады** з гэтымі прычынамі-перашкодамі, і маем **вялікую** надзею, што нарэшце нам **удасца ткі іх сходаць. Але** тымчасам можам з пэўнасьцяй (і асьцярогай) **сьцьвердзіць** толькі адно: вось нам удалося зноў выдаць **нумар,** пачынаючы ім ужо 1948 год — як-ні-як, а другі год выданьня газэты...

Пачынаючы гэты год, мы ня маем таксама **намеру выступаць** зь якімі-небудзь дэклярацыямі-**ацэнамі** **папярэдняга** й праграмнымі прагнозамі **на наступнае. Занадта** мала ў нас, як у газэты, у папярэднім, **каб яго ўжо** й ацэньваць, а ў ім — зашмат прыкрага, каб яго варушыць, пакуль яно яшчэ не перабалела **й не адстылася.** А што да праграмы — **дык і яна яшчэ толькі-толькі пачала рэалізавацца намі, і на далейшае — дык на далейшае** — мусіць застацца тэй самай. І на далейшае **яна** выражаецца для нас у вадным-адзіным, а прадонна-глыбокім слове **Бацькаўшчына, як мы заявілі былі аб** гэтым у сама першым нумары нашае газэты. **Дасюль** гэтая праграма толькі яшчэ крыху-крыху **зачэрпаная** намі, дык ці можна гаварыць аб ейнай вычарпанасьці — дый наагул, ці можна гаварыць аб ейнай вычарпальнасьці?

Адно дзеля канчальнай яснасьці ў некаторых чытачоў можам насьветліць ня ўсімі вычутую нэгатыўную частку нашае праграмы, якой кіруемся ад пачатку й надалей нязьменна маем. Бо пры пазытыве — **за Бацькаўшчыну!** — ад пачатку-ж і надалей маем на воку й нэгатыў: **без узаемнай грызьні і без усякага рэагаваньня на такую грызьню й на розныя зачэпкі,** без разьмененьня на дробную манэту ўсякіх, модных, нажаль, у нас апошнім часам лісткоў і »лістовак«, без апушчаньня да ўзроўню рынкавых перакупшчыкаў зь іхным, можа й багата-невычарпальным, але для нас зусім незайздросным лексыконам кляцьбы й лаянкі, нарэшце — **без прымітыўнага партыйніцтва,** адразьніваючы аднак яго ад запраўднае партыйнасьці, канечнай для кажнае запраўднае палітыкі, і разумеючы яе, у духу нашае праграмы, як **партыйнасьць адзінае партыі — усіх шчыра патрыятычна-настроеных** і нацыянальна-сьведамых суродзічаў.

Вось тымчасам і ўсё, што хочацца нам сказаць, у турботах і прыкрасьцях, але не без надзеі пачынаючы 1948 год. Спадзяёмся, што неўзабаве, у наладжаным нарэшце рэгулярным выданьні нашае газэты, падрабязна высьвятлім чытачом і ўсё тое, што не давала й яшчэ не дае нам працаваць нармальна. »Трэба, каб нашыя людзі ведалі, што здабыцьцё гэтай во беларускай газэты патрабавала вялікай, напорнай і ўпорыстай працы, і толькі гэтай працы, напорнасьці і ўпорыстасьці заўдзячваецца«, — пісалі мы ў нашым найпершым нумары. І з часам мы пададзём тым-жа нашым людзям да ведама і ўсё тое, што стаяла (і яшчэ стаіць) нам на перашкодзе і як давялося нам гэта перамагаць (і — спадзяёмся — перамагчы). А можа й ня толькі тое »што«, але й сякое-такое »хто«...

Тым-жа часам, у напружаньні й яшчэ з асьцярогаю, але нязьменна — зь верай, надзеяй і воляю пачынаючы 1948 год, скажам пра яго й да яго адно калішнімі паэтычнымі словамі:

... Можа гэты ўрэшце злыбедам параіць,
Можа ў гэтым нам бяду удасца сходаць?

КАМУНІСТЫЧНАЯ ЗМОВА Ў БРАЗЫЛІІ

Рыё-дэ-Жанэйро (ДЭНА-ІНС). Як паведамляе газэта »Дыярыё да Нотэ«, у Бразыліі выкрытая змова, скіраваная да камунізацыі Паўдзённае Амэрыкі. Пераложеныя дакумэнты Белградзкага Камінформу, якія зьмяшчаюць дзевяцёхпунктавую праграму ўзмацненьня камуністычных уплываў у Паўдзённай Амэрыцы й падтрыманьня савецкае замежнае палітыкі.

Заарыштавана 9 асобаў, зь іх 5 Летувісаў (»Ліцьвіноў«). З дакумэнтаў выглядае, што камуністыя, замаскаваныя пад уцекачоў з балтыцкіх краёў, што перабіраюцца ў Паўдзённую Амэрыку, павінны былі стварыць ядро арганізацыі змоўшчыкаў. Галоўная Гаспода павінна была знаходзіцца ў штаце Сао Паолё і цесна супрацаваць із правадыром бразыльскіх камуністых Люізам Карлёсам Прэстэсам.

Паводля дзевяцёхпунктовае праграмы на ўсе паўдзённа-амэрыканскія ўрады павінен быў рабіцца ціск, каб змусіць іх разарваць дыплёматычныя дачыненьні зь Гішпаніяй і ня прыймаць больш ніякіх эўрапейскіх уцекачоў. Нарэшце мусіла дзеіцца на бразыльскі ўрад, каб ён »забясьпечыў поўную прэсавую свабоду прагрэсыўным замежным журналістым«.

АПОШНІМ ЧАСАМ

* Брытанскае міністэрства замежных справаў апублікавала поўны тэкст »пратаколу М«, у якім выкладаюцца камуністычныя пляны арганізацыі забастовак у Рурскім басэйне й дэзарганізацыі транспарту ў заходняй Нямеччыне. Прадстаўнік міністэрства паведаміў, што дадатковыя інфармацыі пра паходжаньне тэксту яшчэ больш пераконваюць у запраўднасьці дакумэнту.

* Амэрыканскі міністар замежных справаў Маршал у прамове перад гандлёвай камораі заявіў, што ЗША станоўка выступяць супраць кажнае нацыі ці групы нацыяў у Эўропе, што спрабавалі-б адцягваць ці перашкаджаць эўрапейскай адбудове.

* Між нідэрляндзкім урадам і інданэскай рэспублікай зроблена замір'е. Умова аб замір'і кладзець канец канфлікту, што трываў ужо 29 месяцаў.

* Францыя забараніла ўезд грамадзянам савецкіх сатэлітаў. Забарона датычыць Вугоршчыны, Югаславіі, Баўгарыі, Румыніі, Чэхаславаччыны й Польшчы.

ХАОС У МАСКВЕ ПАСЬЛЯ СКАСАВАНЬНЯ КАРТАК

Лёндан (Дэна-Рэйтар). — Дыплёматычны карэспандэнт брытанскае кансэрватыўнае газэты »Дэйлі Тэлеграф« апісвае палажэньне ў Маскве пасьля скасаваньня картак. Ён характэрызуе гэтае палажэньне, як хаотычнае. Весткі карэспандэнта паходзяць із навейшых нецэнзураваных інфармацыяў із савецкае сталіцы.

У выніку рупных падрыхтаваньняў, пішa карэспандэнт, у першыя два дні па скасаваньні картак магазыны рабілі ўражаньне перапоўненых таварамі. Але магчымасьць купляньня была абмежаная тым, што людзі ня мелі яшчэ даволі новае валюты. Аднак, пасьля 19 сьнежня, калі на аснове закону была выплачаная паўмесячная заработкавая плата ў новых рублёх, палажэньне раптоўна пагоршала. Магазыны штурмаваліся вялізарнымі масамі людзей. Ніхто ня меў права купіць больш, як поўную азначаную колькасьць масла, мяса, цукру, сыру й іншых прадуктаў, бяз увагі на вялічыню ягонае сям'і. Хлеба практычна нельга было больш дастаць. Вельмі пагоршала й якасьць хлеба, які удаваласяк-так здабыць. Яйкі зусім зьніклі з рынку. На вольных калгасных рынках, дзе цэны не кантралююцца, заўважылася вялізарнае падвышэньне цэнаў. Гэтыя рынкі спачатку былі практычна як-бы спараліжаваныя, пакуль былі яшчэ неабмежаныя масы тавараў у гаспадарстваўскіх магазынах за цьвярдыя цэны — бадай у такой самай колькасьці, як раней рацыянаваныя тавары. Аднак, пасьля 19 сьнежня калгасныя рынкі зноў ажывіліся, і мяса, масла, сыр ды іншыя прадукты пачалі прадавацца тут за падвойную ці патройную супрацьафіцыйнае цану.

ПРА МАСКОЎСКУЮ ЦЭНЗУРУ

»Нью Ёрк Таймс« піша: »Асновы расейскае цэнзуры ляжаць у традыцыях, прыродзе й мэтах расейскіх урадаў наагул і савецкага ўпасобку: яны існуюць ужо 300 год, і пераход ад царызму да бальшавізму нічога ў гэтым ня зьмяняў. Расейская зьнявага да замежжа традыцыйная, і цэнзура, што спачатку была чыста абаронным заходам, із часам сталася зброяй улады. Гэткім парадкам яе трэба ацэньваць як баромэтр расейскага дачыненьня да Заходу«.

У 1948 ГОДЗЕ - ЗЬБЫЦЬЦЯ МРОІ!!!

© PDF: Kamunikat.org 2011 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2011

© PDF: Kamunikat.org 2011 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2011

НОВЫЯ ПАДЗЕІ НА БЛІЗКІМ УСХОДЗЕ

Задзіночаныя Нацыі пастанавілі падзяліць Палестыну на дзьве часткі: Арабскую й Жыдоўскую. Мелі-б гэта быць два незалежных гаспадарствы. Жыды ад 1 лютага 48 г. маюць масава ўяжджаць у Палестыну, арганізавацца й ад 1 жніўня 1948 г. пераймаць уладу ў свае рукі. Так што сны жыдоўскія аб Палестыне рэалізуюцца. Аднак, арабы груба парушаюць гэткі прыемны сон сваім суплямецам. Штодня яны нападаюць збройна на жыдоўскія селішчы, і ў выніку сутычак — па колькі трупаў па абодвух баках. 8.12.47 г. зыйшліся прадстаўнікі 7 арабскіх краёў на Блізкім Усходзе ў Каіры й радзілі, як разьбіць жыдоў. Жыды ізноў-жа імкнуцца зарганізаваць 100.000-ю армію й праводзяць ваенную падрыхтову свайго брата ад 14-45 год. Вайна ў Палестыне немінучая. Арабы грозяць ня толькі жыдом, але й іхным найбольшым пратэктарам у Паўночнай Амэрыцы. З гэтага відаць, што Саветы зрабілі даволі хітрую штуку, выпушчаючы ў белы сьвет 150.000 жыдоў.

Ф. А.

КАРОТКІЯ ВЕСТКІ

* Міжнародны Сялянскі Саюз, арганізацыя апазыцыйных палітычных дзеячоў з усходня-эўрапейскіх краёў, цяпер выгнанцаў, адбывае свой зьезд, у якім бяруць удзел, між іншых, правадыр польскае селянскае партыі Станіслаў Мікалайчык і былы вугорскі прэм'ер Фэрэнч Над.

* Із францускае акупацыйнае зоны Нямеччыны высланыя два сябры францускага згуртаваньня прафэсійных саюзаў за тое, што яны выкарыстоўвалі сваё палажэньне дзеля антыфранцускае прапаганды сярод ДП у Карльсруэ, якіх вэрбуюць на працу ў Францыю.

* Парлямэнцкая фракцыя народна-сацыялістычнае партыі Чэхаславаччыны заявіла пратэст супраць таго, што паліцыя тэрарызуе жыхарства неабгрунтаванымі рэвізіямі ў дамох, вымагаючы пры гэтым паказваньня сяброўскіх білетаў палітычных партыяў.

* Маскоўскае радыё падало, што ў студзенскіх выбарах мясцовых саветаў у Казахстане на 4 міліёны выбаршчыкаў 15408 (каля 0,4%) галасавала супраць камуністых.

* Грэцкія партызаны ў змаганьні з урадавымі сіламі пацярпелі вялікія страты ў правінцыях Лёкрыдзе, Тэсаліі, Македоніі й на абтоку Самас. У паўночным Эпіры адбываюцца далейшыя дробныя сутычкі. Урадавыя сілы знаходзяцца ў алярмавай гатовасьці, бо ў гэтым раёне чакаецца вялікі напад партызанаў.

* У Вашынгтоне абвешчана, што Гішпанія можа ўзяць удзел у пляне Маршала, калі на гэта згодзяцца 16 зацікаўленых краёў.

Польскі ўрад загадаў рабіць вялікія палёгкі пры зьмене няпольскіх прозьвішчаў. Між іншага, замужка можа сама зьмяніць прозьвішча, бяз згоды мужа, што знаходзіцца за мяжою.

ЗЬЕЗД ДП

ІДЭЙНА — ПАЛІТЫЧНАЯ ДЭКЛЯРАЦЫЯ

Другога Зьезду Міжнацыянальнага Камітэту Д.П. і Палітычных Уцекачоў у Нямеччыне.

Гаспадарстваўская незалежнасьць і палітычная свабода народаў Сярэдня-Ўсходняй Эўропы становіць асноўнае імкненьне ў нас як у палітычнае эміграцыі, імкненьне, што згуртоўвае нас на базе паразуменьня й супольнага дзеяньня. Стоячы на грунце заходняй і хрысьціянскай цывілізацыі, поўнасьцяй салідарызуемся із становішчам Задзіночаных Штатаў Амэрыкі й Заходняй Эўропы, скіраваным супраць камунізму і ягоных спробаў заваладаньня сьветам. Мы наважаныя ўсімі сіламі падтрымаць фронт змаганьня з камунізмам, каб забясьпечыць усяму чалавецтву, а таксама народам Фінляндыі, Эстоніі, Лацьвіі, Летувы, Беларусі, Польшчы, Украіны, Казакіі, Каўказу (Грузіі, Армэніі, Азэрбайджану й Паўночнага Каўказу), Туркестану, Крыму, Чэхіі, Славаччыны, Вугоршчыны, Румыніі, Баўгарыі, Югаславіі, Альбаніі і іншым паняволеным народам — перамогу прынцыпаў свабоды чалавека й народу, права й справядлівасьці. Без незалежнасьці й свабоды пералічаных народаў няма й ня будзе трывалага міру на сьвеце. Будучыню Сярэдня—Ўсходняй Эўропы, як самадзейнага элемэнту ў эўрапэйскай палітычнай сыстэме, мы бачым у заргаціньванні гэтай часткі Эўропы, як сталага дзейніка эўрапэйскае аднавагі, збудаванага на прынцыпах адзіноцтва й гармоніі мэтаў і дзяньня.

Прынята аднагалосна 8 сьнежня 1947 г.

ВЯЛІКАЯ МАНІФЭСТАЦЫЯ МІЖНАЦЫЯНАЛЬНАЕ САЛІДАРНАСЬЦІ

Да найбольш важных падзеяў апошняга часу ў жыцьці перамяшчэнцаў і палітычных эмігрантаў розных нацыянальнасьцяў у Нямеччыне трэба бясспрэчна залічыць другі агульны зьезд Міжнацыянальнага Камітэту Д.П. і Палітычных Уцекачоў, які адбыўся ў Мюнхэне 8 сьнежня 1947 г. Як характарам і значэньнем прынятых пастаноў і рэзалюцыяў, так і сваім высокаідэйным узроўнем выліўся гэты зьезд у запраўды вялікую маніфэстацыю міжнацыянальнае прыязьні й супрацоўніцтва. Усе дэлегаты ў сваіх выступленьнях падчырквалі ў гарачых словах патрэбу міжнацыянальнае салідарнасьці, якая асабліва канечнай стаецца апошнімі часамі ўзмоцненага наступу савецкага таталітарызму супроць дэмакратыяў, а першым чынам супраць народаў, выхаджэнцаў зь якіх якраз становяць Д.П. і палітычныя ўцекачы ў Нямеччыне.

Міжнацыянальны Камітэт Д.П. і Палітычных Уцекачоў заснаваўся два гады таму, на арганізацыйным зьезьдзе прадстаўнікоў Цэнтральных Камітэтаў некаторых нацыянальнасьцяў 31 сьнежня 1945 г. у Ганаў. У яго спачатку ўвайшлі былі толькі Беларусы, Украінцы й Летувісы. Аднак, пасьля сталіся сябрамі гэтага Камітэту Грузіны, Югаславы, Палякі, Армяне, Паўночныя Каўказцы, Казакі й Славакі. У часе цяперашняга другога агульнага зьезду ўвайшлі ў Камітэт, як звычайныя сябры ягоныя, яшчэ й Латышы, Эстонцы й Туркестанцы. Усе гэтыя нацыянальнасьці ў вадпаведнай колькасьці былі прадстаўленыя на зьездзе. Ад Беларусаў брала ўдзел у зьездзе 7 дэлегатаў.

Зьезд спачатку заслухаў справаздачу Сэкратарыяту Камітэту й паасобных ягоных рэфэратаў (прэсавага, праўнага, культурнага, перасяленскага й інш), зь якіх аказалася, што Камітэт на працягу двух год свайго існаваньня зробіў вялікую работу ў кірунку абароны правоў Д.П. і палітычных эмігрантаў, а таксама ў кірунку каардынацыі дзейнасьці паасобных нацыянальных групаў. Камітэт неаднойчы звярачаўся з мэмарыяламі да ЗН, паасобных дзеячоў заходня—дэмакратычных гаспадарстваў і іншых міжнародных арганізацыяў у справе пазытыйнага развязваньня долі ДП і палітычных ўцекачоў. Атрыманыя прыязныя адказы на гэтыя мэмарыялы могуць служыць за довад, што старэньні Камітэту знаходзілі адпаведны водгук.

Пасьля справаздачаў праца зьезду адбывалася ў камісіях дэклярацыйнай і арганізацыйна-бюджэтнай прэсавай, праўнай, перасяленскай, культурнай, студэнцкай і спартовай ды ў камісіі жаноцкай. Кажная з камісіяў апрацавала адпаведныя дэклярацыі й рэзалюцыі якія былі пасьля прынятыя пленумам зьезду. Зьмешчаная намі сяньня аднагалосна прынятая ідэйна - палітычная дэклярацыя зьезду гаворыць сама за сябе: яна становіць салідарны выяў волі й імкненьняў кажнага з гэтых народаў да гаспадарстваўска-незалежнага жыцьця й адначасна — асноўную праграму іхнага дзеяньня.

На зьезьдзе бралі ўдзел упаўнаважаныя прадстаўнікі філіяў Міжнацыянальнага КамІтэту Д.П, і Палітычных Уцекачоў на Ангельскую й Францускую зоны Нямеччыны. Зь іхных справаздачаў мы даведаліся, што Беларусы ў Ангельскай зоне супрацоўць зь Міжнародным Камітэтам і маюць у ім сваіх прадстаўнікоў. Затое із справаздачы прадстаўніка з Францускае зоны з прыкрасьцяй мы дачуліся, што ў Філіі Міжнацыянальнага Камітэту гэтае зоны аб нас ні слуху, ні духу, дармо, што Беларускае Дабрадзейнае Згуртаваньне гэтае зоны існуе ўжо ці цеперся. На гэтым месцы даводзіцца толькі пажадаць, каб гэтая прыкрая ламылка нашымі людзьмі ў Францускай зоне была як найхутчэй выпраўленая.

Апісаны зьезд, падсумаваўшы дасюлешнюю працу Міжнацыянальнага Камітэту й назначыўшы ў сваіх рэзалюцыях асноўныя лініі на будучыню, бясспрэчна запачаткаваў новы пэрыяд дзейнасьці Камітэту. Наколькі дасюлешні пэрыяд праходзіў пад знакам міжнацыянальнае кансалідацыі й прыцягваньня да яе што раз новых народаў, нагэтулькі наступны пэрыяд павінен праходзіць пад знакам усебаковага паглыбленьня й замацаваньня гэтае кансалідацыі, пад знакам узаемнага зразуменьня й пашаны да імкненьняў і нацыянальна-вызвольных ідэяў кажнага народу. У гэтым апошнім і палягае найважнейшае заданьне Міжнацыянальнага Камітэту.

Я.К-скі

Н. НЕДАСЕК

1917-1947

Да трыццатых угодкаў найвызначнейшых падзеяў нашага нацыянальнага руху.

Прамінулы 1947 год, як і пачаты 1948 — юбілейныя ў нашым нецыянальным руху. У гэтых бо гадох спаўняюцца трыццатыя ўгодкі найвызначнейшых мамэнтаў ягонага найвышэйшага ўздыму, мамэнтаў, адзначаных такімі першараднае вагі падзеямі, як Усебеларускі Кангрэс 18-31 сьнежня 1917 г., што вуснамі народных прадстаўнікоў упэрўшыню сфармуляваў прынцыпы нацыянальнае гаспадарстваўшчыны Беларусі, і акт 25 сакавіка 1918 г., што навек пракламаваў ейную гаспадарстваўскую незалежнасьць — гэты завяршальны ідэал нажнага нацыянальнага руху. Добра ўсьведамляць сабе асноўны прабег і сэнс, значэньне гэтых мамэнтаў і падзеяў ды належна адзначыць і ўшанаваць іх — само сабою зразумелы абавязак кажнага нашага суродзіча. Хоць крыху, але як мага памагчы ў гэтым, увёўшы чытача ў курс справы — заданьне прапанаванага тут абеглага й сьціплага агляду, разгляданая як першая частка перад другой — «1918-1948», апрацаваў і апублікаваць якую будуць дакладзеныя ўсе стараньні ў наступным.

Наш нацыянальны рух, ягонае зараджэньне й разьвіцьцё

Нацыянальны рух — гэта змаганьне нацыі за ейнае самасьцьверджаньне. Зразумела, што ў нармальных абставінах усё жыцьцё нацыі станове такое бязупыннае самасьцьверджаньне яе ўва ўсіх кірунках і разрэзах—вонкавым і нутраным, гаспадарстваўска-палітычным і сацыяльна-эканамічным, культурным, моўным і г.д. Толькі калі нармальнае жыцьцё нацыі пачынае дазнаваць нейкага адмаўленьня — нападу, абмежаньня, нааггул напору дэнацыяналізацыі, ці хоць-бы пагрозы яе — выступае наўзьверх гэтае прыроднае й законнае імкненьне да змаганьня за нацыянальнае самасьцьверджаньне, выліваючыся ў форме нацыянальнага руху. Дык, азначаючы паўней і дакладней, нацыянальны рух — гэта рух нацыі за сваё самасьцьверджаньне ў вабставінах супрацiўна скіраванага ціску да адмаўленьня яе, да поўнае ейнае дэнацыяналізацыі.

Як ведама, наш народ у самым развоі свае гісторыі стаўся ахвяраю вялікіх дэнацыяналізацыйных навалаў з боку сваіх суседзяў, перш заходніх, а тады і ўсходніх. Скіраваныя спачатку на перадавыя культурна-нацыянальныя пазыцыі, а далей даведзеныя й да глыбінных ды вызначальных гаспадарстваўска-палітычных цьвярдыняў, навалы гэтыя прывялі да ліквідацыі як самастойнае нацыянальнае культуры на ейных вярхох, пры адначаснай дэнацыяналізацыі пасьбітаў гэтае культуры — верхніх пластоў народу, так і да зьнішчэньня незалежнае нацыянальнае гаспадарстваўшчыны. І тады, калі гэты працэс даходзіў ужо да самага свайго дна, зацісnуўшы нацыянальную субстанцыю ўлыбкі ніжэйшых, бадай выключна сялянскіх народных пластоў — у другой палавіне XIX в. пачынаецца нарэшце адваротна скіраваны яму шырокі працэс сталага нацыянальнага руху.

Ад саманершага этапу разьвіцьця гэтага апошняга працэсу даецца ўстанавіць у ім дзейнасьць сваеасаблівага, казаў той, рухавага мэханізму, які кажны раз разьвязвае й далей разьвівае ход гэнага руху. Дзейнасьць гэтага мэханізму, бяручы аналёгіі з тае-ж галіны, выглядае, казаў той, «чатыроxтактавую», зводзячыся да наступных вызначальных мамэнтаў — паступова паруешальных «тактаў»: 1. вонкавая — ваенная няўдача палітыкі чужога панявольніцкага ўраду, 2. выкліканая ёю рэвалюцыйная сытуацыя ўнутры кантраляванага гэтым урадам гаспадарства й выкарыстаньне яе насьпелымі да рэвалюцыі часткамі ягонага жыхарства, 3. тое ці іншае ўлучэньне нашага народу ў паўсталы такім парадкам рэвалюцыйны рух на сацыяльнай аснове і 4. эвалюцыйнае зазярнаньне руху ў нацыянальна-ідэалёгічным кірунку.

Першы этап нацыянальнага руху — нацыянал - кансэрватызм

Першы этап нашага нацыянальнага руху меў за свой уступны «такт» няўдалую для Расеі Крымскую вайну 1854-56 г.г. Выкліканую гэтым рэвалюцыйную сытуацыю ў Расеі найперш і найбольш выкарысталі Палякі ў ведамым паўстаньні 1863г. Праз улучэньне ў яго нашых нацыянальных элемэнтаў на чале з Кастусём Каліноўскім ды перанос паўстаньня й на нашую тэрыторыю — фактычна й запачаткаваўся наш нацыянальны рух, спачатку заакцэнтаваны найбольш на сацыяльным зьмесьце змаганьня за «мужыцкую праўду». Гэтую лінію працягвае далей, хоць і ад крыху іншых адыходных пазыцыяў пачаўшыся, рух «беларускіх народавольцаў» зь яскравай постацяй Ігната Грынявіцкага й першымі выяўнікамі ўжо нацыянальна-гаспадарстваўскае думкі студэнцкім гуртком, зьвязаным із нелегальным часапі сам «Гоман». Нарэшце, паўстанец 1863 г. Францішак Багушэвіч, стаючыся агульна прызнаным ідэялёгічным «бацькам» нацыянальнага руху, завяршае першы ягоны этап, даючы асновы нацыянальнае ідэялёгіі, што аднача сна становіць сабою адыходны праграмны мамэнт і для наступнага.

Цэнтральная ідэя гэтага першага этапу нашага нацыянальнага руху ідэя нацыянальнага захаваньня, абароны ад канчальнае дэнацыяналізацыі, найяскравей выражаная ў Багушэвічавым лёзунгу «каб ня ўмерлі» — ідэя, калі так сказаць, нацыянал-кансэрватызму. Аднак наводзя свайго размаху й абсягу гэты нацыянал-кансэрватыскі этап — яшчэ толькі **эпоха адзінак**, пачынальнікаў — «застрэльшчыкаў», пры агульнай ітэртнасьці шырэйшых народных масаў, толькі зрэдку, спрадычна й эпізадычна зрываных да больш у узрупаў (рух Кастуся Каліноўскага). Паводля формаў ідэалёгічнае зброі — гэта **эпоха праклямацыяў**, найчасьцей вершаваных Багушэвіч, навет Кастусь Каліноўскі).

Другі —нацыянал-гуманістычны этап нацыянальнага руху

Уступным тактам да другога этапу нашага нацыянальнага руху сталася няўдача Расеі ў вайне зь Японіяй 1904 1905г.г. Паўсталая ў выніку гэтага рэвалюцыйная вылілася, як ведама, у т. зв. «Першую Расейскую рэвалюцыю» 1905г., у якую адразу-ж улучылася першая нашая нацыянальная рэвалюцыйная партыя — Беларуская Сацыялістычная Грамада», створаная яшчэ ў 1902г. як «Беларуская Рэвалюцыйная Партыя», у 103 г. ператвораная спачатку ў «Беларускую Рэвалюцыйную Грамаду», а тады канчальна ў «Беларускую Сацыялістычную Грамаду». Сацыяльны радыкалізм сацыялістычнага кірунку гэтае партыі, на аснове якога й адбываецца ейнае ўлучэньне ў вагульны рух «першае Расейскае рэвалюцыі», найбольш выявіўся ў кароткакрывалай першай легальнай нашай газэце «Наша Доля» (1906), каб пасьля эвалюцыянаваць у нацыянальным сэньсе ў сёйнай наступніцы «Нашай Ніве» — прызнанай ідэялёгінай правадырцы цэлай эпохі, папуляр на ад яе й называнай «нашаніўскай парою». Цэнтральная ідэя гэтае пары — ідэя нацыянальнага адраджэньня- — калі так сказаць **—нацыянал-гуманізму**, найяскравей выражаная ў ведамым Купалаўскім лёзунгу «людЗьмі звацца!» Нацыянал-гуманістычная «нашанівская» пара — гэта ўжо **эпоха гурткоў**, а не дзінак, а паводля формаў ідэялёгічнае зброі **эпоха нацыянальнае прэсы**, хоць і ня шырака разгалінаванае, але ўжо сталае («Наша Ніва» 1906-1915).

Наступны, трэйці этап нашага нацыянальнага руху

© PDF: Kamunikat.org 2011 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2011

© PDF: Kamunikat.org 2011 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2011

У ІРО

ПРЭСАВЫЯ КАНФЭРЭНЦЫІ

Апошнім часам кіраўнік падрыхтоўчае камісіі ІРО (ПК ІРО) на Амэрыканскую зону, сп. П. Б. Эдуардс пачаў наладжваць у Галоўнай Гасподзе ІРО у Гайдэльбэргу прэсавыя канфэрэнцыі. Першая такая канфэрэнцыя адбылася 3 сьнежня 1947 г., другая — 7 студзеня 1948 г. На канфэрэнцыях былі журналістыя ўсіх нацыянальнасьцяў, што маюць сваю прэсу ў Амэрыканскай зоне, у тым ліку й ад нас.

На першай канфэрэнцыі былі закранутыя й чисткава выясьнены галоўныя тры справы:

1. **Справа перарэгістрацыі**, папулярна званае сярод ДП »новым скрынінгам«, што да якой сп. Эдуардс выясьніў, быццам мэта яе — здабыць поўную інфармацыю й статыстычныя дадзеныя аб ДП і іхных сем'ях, патрэбныя для ІРО й тых краёў, у якіх ДП маглі-б асяліцца. Дасюлешняя інфармацыя аб ДП быццам часта сабе супярэчаць. . .Вынікі рэгістрацыі будуць пададзеныя да агульнага ведама толькі за 3-4 месяцы. Аднак тым, хто не павінен быць у лягеры, будзе тут-жа гэта сказана. Кажны мае права апэляцыі да вышэйшых уладаў. Анкеты маюць выпаўняцца толькі ў нямецкай або ангельскай мовах. Тым, хто ня ведае ніводнае з гэтых моваў, маюць дапамагаць нацыянальныя прадстаўнікі пры камісіях. ІРО турбуецца галоўна аб людзях, што жывуць у лягерах. Тыя, што жывуць ня ў лягерах, ідуць у другой радоўцы на прынцыпе індывідуальнае й дабрахвотнае пастановы. Рэгістрацыя абавязвае кажнага. На пытаньне, ці ІРО будзе апекавацца палітычнымі эмігрантамі, якія ня маюць правоў ДП, адказ быў сьцьвярджальны, наколькі гэта й ёсьць адно з галоўных заданьняў ІРО.

2. **Справа рэпатрыяцыі.** ІРО мае й надалей працаваць у гэтым кірунку, бо мэта яе таксама дапамагчы ДП вярнуцца на бацькаўшчыну. Галоўны прынцып у гэтай працы — ніякага прымусу. На пытаньне, ці будзе праводзіцца рэпатрыяцыя ў краі, што не належаць да ІРО, адказ быў: ІРО супрацоўнічае з рэпатрыяцыйнымі камісіямі ўсіх краёў.

3. **Пытаньне эміграцыі й асяленьня.** На бліжэйшую будучыню мала даецца прадбачыць. Дасюль перасэлена зь Нямеччыны 33 тыс. людзей. Тымчасам толькі 10 краёў згадзіліся прыняць ДП, зь іх 4 прыймаюць у вялікай колькасьці (Ангельшчына без абмежаньня, Францыя да 50 тыс., Бэльгія да 20 тыс. із сем'ямі, Галяндыя 8,5 тыс.). Пяршынство ў эміграцыі маюць фізычныя работнікі й тыя, хто мае за мяжою сваякоў, а таксама розныя спэцыялістыя. Ёсьць спадзяваньні, што надалей 10-15 тыс. ДП будуць штомесяц пакідаць Нямеччыну. Дзеля эміграцыі няважна, ці хто жыве ў лягеры, ці прыватна.

На другой канфэрэнцыі сп. Эдуардс зазначыў, што мэта ІРО — дапамагчы ДП перабрацца годным чалавека спосабам у краі, дзе яны хочуць асяліцца. Лягернае жыцьцё ў Нямеччыне, на думку ІРО, ніякім парадкам не становіць канчальнага разьвязаньня праблемы ДП. Сп. Эдуардс цьвердзіў ізноў, быццам гэтай-жа мэце павінна служыць і пачынаная цяпер перарэгістрацыя ДП. Апрача таго, яна павінна даць падставы для укладаньня новага бюджэту ІРО. Перарэгістрацыю заплянавана правесьці да 15 сакавіка 1948 г. Паводля сп. Эдуардса, нельга яшчэ азначыць часу існаваньня лягераў ДП у Нямеччыне. Ён аднак спадзяецца, што перасяленьне ДП будзе закончанае яшчэ да таго часу, пакуль будуць разьвязаныя лягеры. У кажным разе, кажнаму пасобнаму ДП мусіць быць пакінутае права пастановы, хоча ён вярнуцца на сваю бацькаўшчыну, ці не. ІРО не спрабуе як-небудзь уплываць на ДП у гэтым дачыненьні.

Сп. Эдуардс зазначыў, што асобы, якія прыбылі, як палітычныя ўцекачы, у Амэрыканскую зону пасьля 21 красавіка 1947 г., або яшчэ прыбываюць, паводля статуту ІРО, ня могуць мець ніякага падтрыманьня ад гэтае арганізацыі. Гэта ня значыць, аднак, што яны ня могуць атрымаць афіцыйна статус ДП па выкананьні адпаведных перадумоваў.

У далейшым ходзе канфэрэнцыі было выясьнена, што адміністрацыйныя выдаткі ІРО сягаюць 5% бюджэту. Далей была закранутая справа аднаго транспарту ДП, які быццам мала не папаўся ў рукі Саветаў. Аказалася, што транспарт гэны запраўды выканаў даволі дзіўное падарожжа, але ўсё-ж, хай сабе й кружнымі дарогамі, трапіў на сваё месца прызначэньня ў г. Мюнстэр. На пытаньне, чаму ў лягерах інтэрнаваных нацыстых б. эс-эсаўцы харчуюцца лепш, чымся б. іхныя ахвяры ў ДП лягерах — адказ быў: ІРО мае замала грошай, каб палепшыць харчаваньне ДП. На пытаньне, чаму прадстаўнікі ДП не дапушчаюцца на паседжаньні Галоўнага Камітэту ІРО ў Жэнэве — адказ быў, што супроць такіх прадстаўнікоў ніхто нічога ня мае і што навет, быццам, у ролі такога прадстаўніка выступае ў Жэнэве нейкі сп. Вальтман, латыскае нацыянальнасьці. Усе вельмі гэтаму зьдзівіліся, бо сп. Вальтмана ніхто ня знае й ніхто яго на гэта не ўпаўнаважваў.

М.

Алесь Салавей

НОВЫ ГОД

Штогоду — Новы год. Надзей вянкі наўкола.
Між іх твайго жыцьця ўсё звужваецца кола.

Збыцьцё надзей за ім? О не — сьляды няўдач!
А ў ім, як у вузьле, — і боль, і сум, і плач;

І сыплюць шаць злыбед яны табе на скроні,
А ты — усёй душой на водгульныя гоні,

Дзе быў на золку дзён сьвет вечнасьці, як дом,
І ў ім, нібы сам Бог, ты быў гаспадаром.

Цяпер ён зроку — даль. А для душы бліжэйшы
Парыў назад у сьвет — праўдзівы, найвышэйшы.

Яшчэ адзін парог — сузорны Новы Год —
Яшчэ адзін твой крок — да вечнасьці зварот.

1947

ЭМІГРАЦЫЯ ЙДЗЕ!

Як паведамляе ІРО, першымі днямі студзеня каля 2000 ДП Амэрыканскае зоны падалося на асяленьне ў заходнія краі.

2-га студзеня із Штутгарту, Мюнхэну й Буцбаху ад'ехала ў Канаду больш за 500 перасяленцаў, сярод іх — краўцы, мэталістыя, блізкія сваякі Канадыйцаў і жыдоўскія сіроты.

5-га студзеня каля 250 работнікаў адбыло із Штутгарту ў Галяндыю. Каля 900 перасяленцаў у Вялікабрытанію, нежанатыя й незамужнія, 8 і 9 студзеня вырушылі зь Мюнхэну, Штутгарту й Амбэргу. 8-га студзеня таксама каля 100 работнікаў зь сем'ямі ад'ехала ў Бразылію.

Зафрахтаваны ІРО для ўцекачоў параплаў »Гэнэрал Стуарт« 6-га студзеня выйшаў у сваё першае плаваньне сёлета, вязучы каля 850 ДП у Аўстралію.

Таго-ж 6-га студзеня прыблізна гэтулькі сама ўцекачоў, найбольш з Амэрыканскае зоны, адплыло ў Канаду на параплаве »Гэнэрал Гайнцэльман«.

ЭМІГРУЮЧЫ - ня ГУБЕЦЕ СУВЯЗІ

адчыняе першая сусьветная вайна, у якой няўдачы Расеі, пачынаючы ад 1915 г., спрычынілі глыбокую й шырокую рэвалюцыйную сытуацыю, што й разьвязалася ў рэвалюцыі 1917 г., разгортаньне якое ў нас і прывяло да тых вызначальных, а сяньня юбілейных падзеяў, якія й становяць сабою сьціслую тэму гэтага агляду.

Уздым нацыянальнага руху на трэйцім — нацыянал-дэмакратычным этапе

Ужо тыя няўдачы Расеі ў вайне зь Немцамі, што прывялі да акупацыі імі заходняе часткі нашага краю ў 1915 г., далі вялікі штуршок да ажыўленьня там нацыянальнага руху. Гэтае ажыўленьне выявілася ня толькі ў вадпаўленьні перапыннае вайною працы ў тых формах і кірунках газэта «Гоман» — просты працяг «Нашае Нівы»), але і ў заснаваньні першых нацыянальных арганізацыяў легальнага тыпу («Беларускі Нацыянальны Комітэт») і навет гаспадарстваўскага характару («Канфэдэрацыя Вялікага Княства Літоўскага), а ў нелегальнай форме — і характару нежележніцкага («Сувязь незалежнасьці й непадзельнасьці Беларусі» — першая незалежніцкая арганізацыя на чале з В. Ластоўскім), ды нарэшце — кроках на міжнародсай арэне (удзел у звароце «Лігі чужых народаў Расеі» да прэзыдэнта ЗША Вільсона 9.V.1915, у канфэрэнцыях гэтае Лігі ў Штокгольме, Лёзна й г.д.)

Але толькі рэвалюцыя 1917 г. адчыняе шырэйшыя магчымосьці да разьвязаньня масавага нацыянальнага руху, пераносяцы ягоны цэнтр цяжсру ў ўсходнюю частку краю, найперш і найбольш — у Менску Тут і пачынаеццца, сьцісла кажучы, новы этап гэтага руху, паводля свае цэнтральнае ідэі этап **нацыянал-дэмакратычны,** скіраваны да разбудовы нацыі на шырокіх дэмакратычных асновах. Паводля свайго абсягу й арганізацыйных формаў гэта ўжо — **эпоха зьездаў** і стваpаных імі нацыянальных органаў, а ня толькі гурткоў ці адзінак, як гэта мела месца на папярэдніх этапах. таксама й нацыянальная прэса, хоць і аднаўляе й тут папярэнюю сваю ролю ідэолёгічнага правадыра («Вольная Беларусь» — усходні, Менскі працяг «Нашае Нівы»), але ўжо падмацоўваецца ў гэтым і новымі дзейнікамі— з аднаго боку, нацыя нальнымі партыямі (адразу выйшлая з падзямельля «Беларуская Сацыялістычная Грамада», новапаўсталая «Беларуская Партыя Набодных Сацыялістых» у Менску, »Беларукая Народная Грамада« ў Маскве, «Хрысьціянская Дэмакратычная Злучнасьць» у Пецярбургу), а з другога — першымі нацыянальнымі вайсковымі арганізацыямі, ад гурткоў да камітэтаў, што ўпяршыню пачынаюць ставіць да паслугаў руху, у дадатак да выпрабаванае ідэялёгічнае зброі, ужо й запраўдную зброю, зброю фактычую.

Улучэньне ў рух, як і на папярэдніх этапах, адбываецца й тут адразу на сацыяльнай аснове, найперш і найшырэй разгорнутай усёй рэвалюцыяй. Асноўны тон цэламу руху, асабліва на самых пачатках, задаець адразу, як ужо ўспаміналася, выйшаўшы з падзямельля, «Беларуская Сацыялістычная Грамада». Навет чыста нацыяналістычныя і ў сацыяльнай ідэялёгіі веьмі превыя арганізацыі, змушаныя пачынаць прецу пад сацыялістычнай шыльдай («Беларуская Партыя Народных Сацыялістых»). Аднак, нацыянальны мамэнт ня толькі не заглушовацца ад першых пачсткаў, але вельмі борза перайма́с на сябе кіраўнічую дамінантную ролю. Так, ужо ў певшым дакуменьце дадзенага этапу — петярбускай Дэклярацыіі 15.3.1917 г. — побач з агульнымі сацыяльнымі дамаганьнямі, фармулююцца й патрабаваньні чыста нацыянальныя. Скліканы на 25 сакавіка 1917 г. у Менску зьезд »Беларускае Сацыялістычнае Грамады« адразу-ж спалучаецца зь першым агульнанацыянальным зьездам арганізацыяў і дЗеячоў, што ў выніку свае працы (25-27.3.1917 г.) стварае і аўгульнанацыянальнны орган — **«Беларускі Нацыянальны Камітэт».**

Першы нацыянальны зьезд 25-27 сакавіка 1917 г. і адчыняе сабою туюо эпоху зьездаў, што афармоўвае ўвесь нацыянал-дэмакратычны этап нашага нацыянальнага руху. Наступныя зьезды, што раз пашыраючы асновы руху, мадыфікуюць на гэтых пашыраных асноваХ форму, абыймо й склад вышейшых нацыянальных органаў-прэдстаўніцтваў. ліпенскі зьезд нацыянальных арганізацыяў і партыяў перятварае Беларускі Нацыянальны Ка-мітэт у **«Цэнтральную Раду Беларускіх Арганізацыяў і Партыяў».** Нацыянальная жаўнерскаія зьезды у верасьні й кастрычніку 1917 г. праводзяць да стварэньня ў сярэдзіне кастррыніка **«Цэнтральнае Беларускае Вайсковае Рады»,** што пад канец гэтага месяца задзіночваецца із Цэнтральнай Рады Беларускіх Арганізацыяў і Партыяў у **«Вялікую Беларускую Раду»,** якая адразу-ж ставіць пытаньне аб скліканьні ў Менску Усебеларускага Зьезду-Кангрэсу, выдаючы аб гэтым сярэдзіне лістапада адзову «да ўсяго беларускага народу», дзе падаецца й тэрмін зьезду на 18 (5) сьнежня -917 г.

На шляху да Ўсебеларускага Кангрэсу.

Аднак, побач з актывізацыяй нашага нацыянальнага руху, адбываецца падобнае ацыўленьне на нашых землях рухаў рэгіянальнага і рэгіяналістычнага характару, з чужых і варожыХ бакоў інсьпіраваных і ў гэныя-ж бакі зарыентаваных. Гэткія рухі суправаждалі наш рух ад самых пачаткаў ягонага зараджэньня і, будучы фактычна экспазытурамі й апорай дэнацыяналізатарства, імкуліся як мага змагаць гэны рух і зь ягонага боку вы клікалі патрэбу адпорнага змаганьня. Асаблівага моцным і актыўным быў пры гэтым прарасейскі рэгіяналізм, маючы за сабой заўсёды патрыманьне й інсьпірацыю з расейскага ўрадавага боку, На першым нацыянал-кансэрватыцкім этапе нашага руху ён выяўляўся ў плыні г. зв. «западнарусізму», што дала такія фігуры, як Каяловіч, Гавароўскі, Жуковіч, Харламповіч, а ў літаратуры — славуть Пшчолка. На другім нацыянал гуманістычным, «нашаніўскім» этапе ён згуртаваўся вакол спэцыяльнага ў працівагу «нашай Ніве» выдаваных і супраць яе скіраваных часапісаў «Крестьянин» (1906-1912) і «Белорусская Жизнь» (1912-1915) ды нарешце афармаваўся і ў собскай арганізацыі «Белорусское Общество» (ад 1912 г.) пад правадырствам ведамых «тоже-белоруссов» Кавалюка, Саланавіча й іншых.

Адразу-ж пасьля рэвалюцыі «тоже-белоруссы» пачалі арганізоўвацца цятер ужо на моднай «дэмакратычнай» пляцформе. 23 сакавіка 1917 г. у Гомелі засноўваецца іпны Саюз Беларускай Дэмакратыі», 1-га червеня ў Віцебску «Саюз Беларускага Народу», над якімі, як іхнае выбяршэньне, паўстае ў Пяцярбургу «Бееъларускі Краіны Камітэт пры ўсерасейскім Савеце Сялянскіп Дэпутатаў» («Беларусский областной Комитет при Всероссийском Совете крестьянских Депутатов»). Апошняя арганізацыя ўжо ў самым сваім назове зьмяшчае сваё асноўнае ўстановішча рэгіяналізму, і ад яе ўсе прыхільнікі разгляданьня нашага краю толькі як расейскае правінцыі — обалсти», безасноваў і правоў да самастойнага нацыянальнага-культурнага й гаспадарстваваўска палітычнага будаўніцтва, дастаюць на дадзеным этапе мянушку «абласьнікоў».

Даведаўшыся аб скліканьні Вялікай Рады Усебеларускага Кангрэсу ў Менску, «абласнікі» ў спэцыяльнай «Дэклярацыі» свайго «Белорусского Облснтного Комитета» ад 30 (17) лістапада 1917 г. запаведуюць такі самы ўсебеларускі Зьезд у тым-жа Менску, але на 10 дзён пазьней — на 28 (15) сьнежня. Каб не дапусьціцы да дэзарыентацыі й абаламучаньня шырэйшых масаў «абласьнікамі», Вялікая Беларуская Рада ідзець на перамовы зь імі, у выніку чаго дасягаецца нарэшце кампраміс у скліканьні супольнага зьезду — Першага Ўсебеларускага Кангрэсу ў Менску- што й становіць сабою найвызначнейшы мамэнт ня толькі разгляданага тут этапу, але і ўсяго нашага нацыянальнага руху.

(Канец будзе).

© PDF: Kamunikat.org 2011 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2011

© PDF: Kamunikat.org 2011 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2011

Па КУтКОх эМіГрАцЫі

ЛЕПШ ПАЗЬНЕЙ, ЯК НІКОЛІ
(У Французкай зоне)

Беларусы, што знаходзяцца ў французкай акупацыйнай зоне, дзякуючы вышэйшым французкім уладам, чуюцца блізу так, як у сябе на Бацькаўшчыне.

Большая колькасьць Беларусаў жыве на прыватных, гаспадах, добра забясьпечаная на зіму вопраткай, абуткам, дрыўмі й вітамінамі, як прыкладам яблыкамі й г. д. Карыстаюцца правамі такімі-ж, як і Французы. Гэтае даецца заўважыць ува ўсёй французкай зоне. Мы не забудземся на добрую апеку й дапамогу з боку французкіх уладаў.

Нацыянальна мы стаём шмат ніжэй, чымся Беларусы ў Амэрыканскай і Ангельскай зонах. У гэных зонах Беларусы зьлягераваныя, і гэта дае лепшыя магчымасьці працаваць на карысьць свайго народу. Нашая раскіданасьць па ўсёй Вюртэмбэргіі расьцярушыла нас паміж мацнейшых нацыяў, і гэта нацыянальна аслабляе нас.

Але ўсё-ж духова Беларусы тут чуюцца моцна й не здадуцца ў палон ворагу. Раскіданасьць нашая — гэта толькі як-бы маленькія горскія ручайкі, што бягуць у тым самым кірунку й пасьля зьліюцца ў вадну глыбокую раку, што шпарка памкне наперад да прызначанага месца. Нас ніхто не пераканае ў няправільнасьці нашага кірунку, бо мы йдзем наперад, змагаючыся за праўду 20-цёхміліённага шматпакутнага беларускага народу. Бел-чырвона-белы наш сьцяг горда калышацца над нашай галавою ветрам справядлівасьці. Сьмела скажам: ніколі не павесім галавы, не апусьцім сьцягу.

Ёсьць слабейшыя Беларусы, што зракліся свайго й блудзяць па чужых панадворках, нюхаючы ды грабучыся ў чужым сьмецьці. Пара адумацца й ім. Бацькаўшчына кліча! Лепш пазьней, як ніколі. Дзьверы роднага двара яшчэ шырака рашчыненыя перад усімі. А калі яны зачыняцца, давядзецца стукаца, як тым сямём неразумным дзевам. Тады заміж закліку, абрушыцца на такія галовы праклён усяго нашага крыўджанага роднымі фараонамі народу.

І скажацца Вам: «Вы прадалі й Вы зракліся. Вы елі так, як і Юда із Хрыстом. Аднак, пасьля ён месца сабе знайшоў на асіне».

Дык яшчэ раз — пара адумацца!

Янка

СТУДЭНЦКІ КАНЦЭРТ

29-га лістапада 1947 г. у лягеры Мэнхэгоф каля Касэлю адбыўся беларускі канцэрт нашых студэнтаў з Марбургу. У праграме выступіў хор Беларускага Студэнцкага Згуртаваньня, былі дадзеныя сольныя нумары песьняў і йгры на скрыпцы, жаноцкі квартэт і дэклямацыі. Гэта быў першы беларускі канцэрт у лягеры ад пачатку яго існаваньня, і прайшоў ён вельмі ўдала. Апрача нашых народных песьняў, былі выкананыя песьні ў музычным апрацаваньні дырыгента, студ. Марбурскае кансэрваторыі сп. Ю. М. на словы нашых паэтаў. На асаблівую ўвагу заслугоўваюць — песьня «Арлянята» на словы М. Кавыля й «Варта жыць» на словы Н. Арсеньневай. Маладому кампазытару і ўсім студэнтам, што ўзялі ўдзел у канцэрце, належыцца шчырая падзяка.

Сьветка.

Ад рэдакцыі. Як відаць зь іншых карэспандэнцыяў, якіх не зьмяшчаем дзеля іхнае аднатыпнасьці з вышэйпадзенай, нашыя студэнты правялі такія самыя канцэрты па ўсіх беларускіх лягерах і нацыянальных групах Амэрыканскае зоны. Адусюль — найлепшыя ўражаньні й тая-ж шчырая падзяка.

МІТЭНВАЛЬД ЖЫВЕ

У папярэднім № 3 »Бацькаўшчыны« пісалася ўжо пра скаўцкую працу ў Мітэнвальдзе. Аднак, із пераездам беларускага лягеру з Фогэнштраўсу ў Мітэнвальд не перапынілася тут ня толькі скаўцкая, але й іншая нацыянальная праца. Наадварот, яна ўсё больш і больш дужэе. Вось галоўныя ейныя факты за апошні час: 1) 30.Х. адчыненая пяцёхклясовая народная школа, 2) заснаваўся народны хор і пяець ужо 5 народных песьняў на галасы 3) заснавалася аматарская група й рыхтуе показ »Чорт і баба« Ф. Аляхновіча, 4) аб скаўцкай працы ўжо пісалася ў «Бацькаўшчане», 5) ад групы праведзена па адным прадстаўніку ў Дарадны Камітэт пры IPO і ў Нацыянальны Камітэт. У працэнтным дачыненьні пры галасаваньні Беларусы былі на першым месцы — 92%, далей Украінцы — 78 працэнтаў. Расейцы галасаваньнем не маглі правесьці сваіх кандыдатаў.

Беларусы цесна супрацоўнічаюць з Украінцамі, якія шмат у чым памагаюць. У ўкраінскай царкве іхны сьвятар моліцца за Аўтакефальную Украінскую Царкву, за Украіну, а часьценька дадае да свайго яшчэ й Беларусь. Нашыя наведваюць украінскую царкву.

Хоць Беларусаў у Мітэнвальд прыехала невялікая колькасьць, але яны зрабіліся галоснымі сярод іншых, колькасна большых групаў, у мястэчку, у IPO і навет далей. У украінскім лягеры ў Мітэнвальдзе ёсьць больш за 300 Беларусаў, паводля ўкраінскіх дадзеных. Да іх ужо дайшлі беларускія часапісы й «Бацькаўшчына» зь мясцовага ўкраінскага кіёску, у якім прадаецца й нашае друкаванае слова.

Аднак вялікая перашкода, на вялікі жаль, у нас тут — гэта, што не стае людзкіх сілаў на работу, якую тут можна правесьці....

А так — беларускі Мітэнвальд жыве!

А. Лесавы.

НАТАЛЬЛЯ АРСЕНЬНЕВА НА МІЖНАЦЫЯНАЛЬНЫМ ЛІТАРАТУРНЫМ ВЕЧАРЫ.

29 лістапада 1947 году ў Рэгенсбургу адбыўся міжнацыянальны літаратурны вечар Д.П., наладжаны Акруговым Аддзелам Міжнацыянальнага Паразумяваньнага Бюро Д.П. на Рэгенсбурскую акругу. У тэатральнай залі мясцовага лягеру выступалі паэты й пісьменьнікі Беларусаў, Украінцаў, Палякаў і Казакоў. Выступленьне нашае паэткі Н. Арсеньневай было спаткана усімі асабліва цёпла.

БЕЛАРУСКІ ТЭАТР ЭСТРАДЫ

23-га лістапада сёлета мяшаны лягер Майнлейс наведала запрошаная тэатральная трупа Беларускага Тэатру Эстрады. Трупа гасьцявала тры дні, даўшы рад высокамастацкіх паказаў і стварыўшы гэтым запраўды штось такое, чаго жадае шэры жахар лягеру.

Мастацка выкананыя песьні й скэчы надоўга застануцца ў душах нашых выгнанцаў.

М. В.

НОВЫ АДРЫС ГАЛОЎНАЕ ГАСПОДЫ СКАЎТАЎ

Галоўная Гаспода Згуртаваньня Беларускіх Скаўтаў на Чужыне павядамляе, што месца знаходжаньня яе ад 1-га сьнежня 1947 г. у Маервіку каля Фленсбургу, куды й скіроўваць усякую карэспандэнцыю й перасылкі. Адрыс:

(24b) Glücksburg bei Flensburg, D.P. Camp Meierwik, Whiteruthenian Scouts Association Headquarters.

У БЕЛАСТОЧЧЫНЕ.

Як ведама, нашыя землі Беласточчыны — Беласток, Саколка, Аўгустоў і Гайнаўка — трапілі ў межы новае бальшавіцкае Польшчы. Супраць бальшавіцкіх акупантаў у Беласточчыне разгарэлася войстрае змаганьне, асяродкамі якого былі Белавеская пушча й Аўгустоўскія лясы. Пацыфікацыя леташняга году, у якой брала ўдзел дывізія польскага войска пад камандай генэрала Пашкевіча й аддзелы НКВД, не магла даць рады, перасунуўшы толькі вялікшыя партызанскія згрупаваньні на тэрыторыю цяперашняй БССР. Адпор усяко жыхарства змусіў польскія ўлады часова прыпыніць прымусовае высяленьне беларусаў у Саветы. Выселена толькі 30.000. Пакінутых каля 500.000 пад сталаю пагрозаю высяленьня спрабуюць хуткім тэмпам спалёнізаваць.

ШУКАЮЦЬ...

Кошт абвесткі — па аднэй марцы за кажнае асобнае слова. Аплата наперад.

Садоўскіх Антона й Ганну, Ганну, Галіну й Віталя — сын і брат Шура. Весткі на адміністрацыю »Бацькаўшчыны«.

Бацьку **Палаўца Супрона**, маці **Марыю** й брата **Хведара** — усе з Васілевіцкага раёну, Палескае акругі, былі ў Нямеччыне, у Мэкленбургу — сын Мікалай. Весткі на адрыс: Paul Ragosin, Case Postale 66, Nice (France).

Сына **Грыца Івана**, нар. 1926 у Тарасавічах, апошняя вестка была зь Нямеччыны, Rastatt-Baden, лягер „Ost" — бацька Грыц Рыгор. Весткі на адміністрацыю »Бацькаўшчыны«.

Брата **Дайнэка Мікіту** — брат. Весткі на адрыс: Stanislau Kutschynski, (20b) Immendorf bei Braunschweig, D.P. Lager ABC.

Дачку **Блашчаніцу Зіну**, нар. 12.9.1924, апошні адрыс у Нямеччыне быў: Frauen-Wohnlager am Naumonnteich, Geyer Erzgeb. — бацька Блашчаніца Тодар зь Іванкавічаў, вол. Моўчадзь, Барановіцкага павету. Весткі на адміністрацыю »Бацькаўшчыны«.

Лукашэвічаў: Пятра, Паўла, Алексу, Кацю, Любу — Лукашэвіч Ян. Весткі на адрыс: (13a) Windischbergerdorf bei Cham, D.P. Lager.

Салавей Аўгеню, нар. 1917, зь дзецьмі **Ларысай**, нар. 1938, **Мікалаем**, нар. 1940, і **Валентынай**, нар. 1943, вывезеных у 1944 г. у Нямеччыну (перад вайной жылі ў Глаўсевічах каля Слоніма) — Салавей Мікалай. Весткі на адрыс: (13b) Gersthofen, D.P. Camp bei Augsburg, Block 45, Zi. 1.

Каморніка Мікалая, гадоў 28, зь Любчы, апошнім часам быў у Мюнхэне — Сальга Ганна. Весткі на адміністрацыю »Бацькаўшчыны«.

Раманоўскіх Станіслава, нар. 1923, **Кастуся**, нар. 1926, якія ў 1945 г. былі на заходзе Нямеччыны — бацькі. Весткі на адміністрацыю »Бацькаўшчыны«.

Сына **Норыка Рамана**, нарадж. 1.12.1927 — маці Норык Алена. Весткі на адрыс: Noruk Helena, (14b), Biberach Riss Bismarckring 62.

Бацьку **Сіткевіча Сямёна**, маці **Аксеньню** й брата **Міхала**, якія да чырвеня 1944 жылі ў Чыжыках, Касаўскага р., Берасьцейскай акр., - Сіткевіч Канстантын. Весткі на адрыс: Sitkiewicz K. High Ash Camp Thetford, Norfolk, England.

нАш ФонД

ФОНД »БАЦЬКАЎШЧЫНЫ«

Падаём да ведама прыплыў ахвяраў на фонд газэты »Бацькаўшчына«, аб запачаткаваньні якога было абвешчана ў папярэднім № 3 нашае газэты.

Жыхары лягеру Міхэльсдорф	—	1.240 н.м.
Міхайлоўскі С. (Віндышбэргэрдорф)	—	200 н. м.
Дзяндубовіч А. (Віндышбэргэрдорф)	—	200 н. м.
Чудзіновіч Б. (Остэргофэн)	—	300 н. м.
а. М. Маскалік	—	100 н. м.
В. Ч. (Швабія)	—	50 н. м.
Русак А. (Рэгенсбург)	—	100 н. м.
Макарэвіч Я. (другая складка)	—	50 н. м.
Батура У. (другая складка)	—	55 н. м.
Папярэднія складкі (гл. № 3 газэты)	—	100 н. м.
Усяго		2.365 н. м.

Усім ахвярадаўцам — нашая шчырая ўдзячнасьць!

Але асабліва хочацца нам тут адзначыць трох, можа наймалодшых, ды разам із тым найшчадрэйшых нашых ахвярадаўцаў — скаўтаў зь Міхэльсдорфу, сяброў **Запрудніка Янку, Кіпеля Віталя й Цьвірку Уладзімера**, кажны зь якіх злажыў па **100 н. м.** у фонд нашае газэты, даўшы гэтым і найвышэйшыя сумы асабістае складкі сярод усіх, зложаных у Міхэльсдорфе. Іхны сябра, скаўт **Жучка Янка**, таксама злажыў **50 н. м.** Гэткая ахвярнасьць нашых скаўтаў (пры гэтым у большыні сіротаў і няфундыйных у сыстэме IPO) асабліва радуе нас і разам із тым узбудзе на духу да працы, за вынікі якое можам быць спакойнымі, маючы за сабой падтрыманьне **такое шчырае й аддане нацыянальнай справе моладзі.** Мы прыймаем гэтыя скаўцкія складкі, як іхнае гарачае **»Напагатове!«** на якое можна адказаць толькі такім-жа — **»Заўсёды!«**

На вылучэньне заслугоўвае й ахвярнасьць Міхэльсдорфцаў наагул, якія ўжо другі раз прыходзяць нам на дапамогу. Асобна адзначаем зь іх сп. **Пелясу У.**, які даў **найвышэйшую (пасьля ўспомненых скаўтаў) асабістую складку — 60 н. м.**

Апрача гэтага, Рэдакцыя ня менш шчыра дзякуе сп. сп. **Міхайлоўскаму С.** і **Дзяндубовічу А.**, жыхаром беларускага лягеру Віндышбэргэрдорфу за ахвяраваньне па 200 марак кажны на нашую газэту. Успомненыя спадары, даведаўшыся, што пачала выходзіць газэта ў нашай роднай мове, самі зьвярнуліся да камэнданта лягеру й прасілі пераказаць Рэдакцыі 400 марак і найлепшыя пажаданьні.

І яшчэ раз — усім ахвярадаўцам шчырая ўдзячнасьць, прызнаньне й забавязанасьць!

Рэдакцыя дзякуе за ўсе зычлівыя прывітаньні, пажаданьні й парады, надасланыя з нагоды Сьвятаў Каляда, Новага Году й наагул выданьня газэты. Упасобку дзякуем вельмі паважаным установам: **Саюзу Ліцэнзіятаў ДП Прэсы, Нямецкаму Інфармацыйнаму Агенцтву »ДЭНА«, Казацкаму Народнаму Прадстаўніцтву, Югаслаўскаму Выдавецтву »Слога«, Згуртаваньню Беларускіх Скаўтаў на Чужыне, Аб'яднаньню Беларускіх Лекароў на Чужыне, Згуртаваньню Беларусоў у Бэльгіі й Беларускаму Студэнцкаму Згуртаваньню ў Рэгенсбургу**, а таксама паважаным сп. сп.: Айцу Барысу **Каменскаму** (Вюртэмбэргія), Айцу **М. Маскаліку** (Госьлар), **К. Акулу** (Канада), **У. Клішэвічу** (ЗША), **А. Салаўю** (Аўстрыя), **М. Сяднёву, А. Ружанцову, Хв. Мазуру** (Рым), **П. Сьцыіумскаму** (Італія), **Т. Беларускаму** (Лёндан), **М. Скрыньніку** (Гадэнаў), Беларусам з Гайдэнаў, **А. Евец, В. Чабатарэвічу** й інш.

УВАГА!

ДА ЎСІХ, ШТО ЭМІГРУЮЦЬ

Усе беларусы, што пражываюць на прыватных кватэрах і хацелі-б выехаць на жыцьцё й працу ў Францыю ў нашай нацыянальнай групе, мусяць зьвярнуцца да Беларускага Камітэту на Амэрыканскую Зону ў Остэргофэне для атрыманьня анкетаў і інфармацыяў.

Усім беларусам, што выяжджаюць зь Нямеччыны ў іншыя краі, раіцца зварочвацца да Беларускіх Зонных Камітэтаў — на Амэрыканскую зону (Остэргофэн) або на Ангельскую зону (Ольдэнбург) для атрыманьня рэкамэндацыйнага пасьветчаньня з адрысам беларускай арганізацыі, што памагае сваім суродзічам у выбраным імі краі.

ДА ЧЫТАЧОЎ »БАЦЬКАЎШЧЫНА« У ВЯЛІКАБРЫТАНІІ

Выпісваць і аплачваць нашую газэту ў Вялікабрытаніі можна толькі праз рэдакцыю двацьдзённіка »Беларус на чужыне« — адрыс:

174, Finborough Rd. LONDON S. W. 10

Цана асобнага нумару ў Вялікабрытаніі (як пры адзіночным купляньні, так і пры перадплаце на якую-хаця колькасьць нумароў) — 6 пэнсаў.

Такса аплаты абвестак: 1 балона — 600 марак, ½ балоны — 350 мар., ¼ бал., — 200 мар., 1/8 бал., — 100 мар., 1/16 бал. — 50 мар., 1/32 бал. — 25 мар. У тэксьце — на 100% даражэй. Аплата наперад.

Whiteruhtenian Newspaper „The Fatherland"
Authorized by Headquarters European Command Civil Affairs Division A P O 757, A. G. 383, 7 GEC-AGO.
Administration — (13b) Osterhofen, Ndby., Whiteruthenian D. P. Camp.
Printed by: Hils & Maier, Dingolfing, Bruckstraße 99.

© PDF: Kamunikat.org 2011 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2011